

UŽITKOVÉ *rostliny*

Program vhodný pro 2. stupeň základních škol, střední školy a gymnázia.

Vhodné absolvovat v období květen–září. Délka: 60 minut

Lidé využívají rostliny k nejrůznějším účelům. Slouží jim jako zdroj potravy, materiálu nebo farmaceuticky významných látek. To je jen zlomek toho, co mohou rostliny poskytnout. **Pojďte objevit kouzlo užitkových rostlin v naší botanické zahradě.**

Úkol 1

K uvedeným produktům přiřadte správné sukulentní rostliny.

Rostliny můžete použít vícekrát.

1/ Aloe	➡➡	Textilní vlákno: 2, 3, 4	
2/ Agáve	➡➡	Sisal: 2	
3/ Juka	➡➡	Provazy: 2, 3, 4	
4/ Pachypodium	➡➡	Chladivý gel: 1	
5/ Baobab	➡➡	Sirup: 2	
	➡➡	Mouka: 5	
	➡➡	Alkoholické nápoje: 2	

Úkol 2

Napište, zdali jsou daná tvrzení o vanilce správná.

2. nejdražší

1/ Jedná se o nejdražší koření na světě.	➡➡	ANO
2/ Vanilka nepatří mezi vstavačovitě, tzn. orchideje.	➡➡	ANO
3/ Jejím plodem je lusk. tobolka	➡➡	ANO
4/ Vanilka není náročná na pěstování. je náročná	➡➡	ANO
5/ Plody se před prodejem neupravují.	➡➡	ANO

upravují se

➡➡ NE

➡➡ NE

➡➡ NE

➡➡ NE

➡➡ NE

Úkol 3

Doplňte informace k rostlině na obrázku.

..... **Bambusy** **(jméno)** jsou nejrychleji rostoucí **trávy** na světě.
 Pocházejí z **Asie a Jižní Ameriky** a rekordman vyrostl **120** cm za jeden **den**/týden/měsíc/rok.
 Tato rostlina má široké využití, např. jako
 1/ **jídlo**
 2/ **stavební materiál**
 3/ **okrasná rostlina** nebo
 4/ **vlákno pro výrobu oblečení**

Úkol 4

K uvedeným rostlinám napište jejich název a využití.

levandule
parfumerie

ostružiník
ovoce – potravinářství, listy – čaje

bazalka
potravinářství – pesto, koření

Úkol 5

V tropickém deštném lese naleznete spoustu užitečných rostlin, které se dostaly nejenom na náš jídelní stůl, ale i do křížovek, a proto celý záhon nazýváme „křížovkářský“. Vyluštěte naši křížovku a odhalte tajenku.

- 1 – rostlina, ze které pochází koření pálivé chuti v barvě černé, zelené a bílé
- 2 – čokoládu si bez této rostliny nelze představit
- 3 – největší bylina světa
- 4 – druhé nejdražší koření na světě
- 5 – nejrychleji rostoucí tráva
- 6 – semena této rostliny se praží, melou a připravuje se lahodný nápoj
- 7 – jihoameričtí Indiáni tuto rostlinu žvýkají jako povzbuzující prostředek

(tajenka).....panamák.....

se vyrábí z listů (do políček doplňte písmena českého názvu rostliny).

K A R L U D O V I K Y - D L A N I T É.

Tento výrobek pochází z Ekvádoru (jihoamerický stát).

Úkol 6

Nalezněte alespoň dvě další rostliny, které lze využít v kuchyni a dvě další rostliny využitelné k léčení.

Rostliny využitelné v kuchyni:

➔ dobromysl, rozmarýn

Rostliny využitelné v léčení:

➔ meduňka, máta, třezalka

Úkol 7

Pojmenujte strom na obrázku a doplňte základní informace.

Název:

➔ jinan dvoulaločný (Ginkgo biloba)

Původ:

➔ Čína

Využitelná část:

➔ Listy, semena

K čemu se používá:

➔ Listy – paměť, semena – potrava

Úkol 8

Některé rostliny jsou však prudce jedovaté. V následujícím textu se nachází 6 chyb. Najděte je a opravte je.

Náprstníky jsou jedovaté rostliny, které ~~ne~~^{lze} využít v lékařství kvůli glykosidům, které ovlivňují funkci ~~ledvin~~ ^{srdce}. Všechny 25 druhů náprstníků je jedovatých, ale ~~ne~~^{způsobují} smrtelné otravy. Skočec obecný pochází ze ~~Severní Ameriky~~^{sv. Afriky a jz. Asie}. Z jeho semen se lisuje ricinový olej, který ~~je~~^{není} prudce jedovatý, a proto se ~~nedá~~^{využívá} použít v lékařství.

Úkol 9

Jakým způsobem se značí jedy? Popište nebo nakreslete.

lebka a překřížené kosti

Úkol 10

Věděli byste některé způsoby zpracování léčivých rostlin?

sušení, nakládání do alkoholu

OPAKOVÁNÍ

Úkol 11

**Jaký je rozdíl mezi léčivou
a jedovatou rostlinou?**

v dávkování účinné látky

Úkol 12

**Ze kterých zemí se v dřívějších
dobách dováželo koření?**

z Indické oblasti, Moluckých ostrovů, Egypta atd. (z některých se dováží stále)
